

Monumentnummer*: 524375

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 juni 2002
Kadaster deel/nr 82877/162

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Rotterdam		Rotterdam		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Bergstraat	1			3035 TA	Rotterdam		
Noordsingel	115		K002	3035 EM	Rotterdam		
Noordsingel	115			3035 EM	Rotterdam		
Noordsingel	113			3035 EM	Rotterdam		
Noordsingel	115		K003	3035 EM	Rotterdam		
Noordsingel	117			3035 EM	Rotterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Rotterdam	X				5631		

Omschrijving**

Inleiding

GERECHTSGEBOUW ten behoeve van de Arrondissementsrechtbank en het Kantongerecht, hoofdonderdeel van het gerechtcomplex aan de Noordsingel, gebouwd in 1898-1899 in neorenaissancestijl naar ontwerp van W.C. Metzelaar.

Omschrijving

Het gerechtsgebouw telt een kelder, twee bouwlagen en een kapverdieping onder met leien bedekte schild- en zadeldaken. Het negentien vensterassen brede en van oorsprong vier vensterassen diepe gebouw heeft een klassieke, streng symmetrische opbouw, bestaande uit een brede middenrisaliet van drie vensterassen, geflankeerd door zijvleugels van middenrisalieten en smallere hoekrisalieten, beide van één vensteras. De voor- en zijgevels zijn boven een natuurstenen plint opgetrokken in gele verblendsteen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met banden en rollagen van rode verblendsteen. Natuursteen is veelvuldig toegepast voor hoek- en sluitstenen, consoles, diamantblokken, speklagen en cordonlijsten. De gevels zijn verticaal geled door gemetselde pilasters in kolossale orde met basementen en kapitelen aan weerszijden van alle vensters. Horizontale geleiding vindt plaats door een dubbele doorlopende cordonlijst onder de vensters op de begane grond en aan de onder- en bovenzijde van de eerste verdieping. Tussen de cordonlijsten loopt een fries van geel, rood en blauw siermetselwerk. Ter hoogte van de pilasters bevinden zich aan de onderzijde van de vensters natuurstenen diamantblokken, aan de bovenzijde zijn hier op natuurstenen plaquettes in gouden letters namen van bekende rechtsgeleerden aangebracht. De rechthoekige vensters zijn gevat in houten geprofileerde kozijnen met in de bovenlichten een fijne verticale geleiding voorzien van glas-in-lood. De lateibalken zijn van ijzer en gedecoreerd met rozetten. Op de begane grond hebben de vensters boven de latei een terracotta fries met bladornamenten. De vensters van de verdieping zijn voorzien van ontlastingsbogen met in de boogvelden een reliëf van wijnranken en wapenschilden. De gevels worden direct boven een sierfries beëindigd met een geprofileerde houten daklijst op consoles. Het dak is, boven de terugliggende delen van de gevel, voorzien van aedacula-vormige dakkapellen met kruisvensters en boven het fronton een pinakel. De afgeplatte schilddaken van de centrale middenrisaliet zijn voorzien van een sierlijk gesmeed hekwerk. In het midden van het platte dak is een hoge, witgeschilderde vlaggenmast bevestigd. De centrale middenrisaliet heeft op de begane grond in het midden een getoogde poortdoorgang die toegang verleent tot de achter het gebouw gelegen binnenplaats. In de as hiervan bevindt zich de toegang tot het uit 1872 daterende cellulaire gevangeniscomplex. De poortdoorgang is overwelfd door gemetselde troggewelfjes op ijzeren binten. In de poortdoorgang bevindt zich aan weerszijden in het midden een dienstingang, geflankeerd door twee rechthoekige vensters met getoogde rollagen. De doorgang wordt aan de voorgevel geflankeerd door dubbele Dorische pilasters, die tot aan de eerste verdieping doorlopen.

Aan weerszijden hiervan bevinden zich smalle schuifvensters met frontons. Op de verdieping in het midden een vensterpui bestaande uit vier hoge gekoppelde vensters, die de algemene zittingzaal verlicht. Links en rechts naast de pilasterstelling een smal getoogd venster. Hier in plaats van een bovenlicht een natuurstenen plaquette waarop in het linker venster 'Anno' en in het rechter venster '1899' is aangebracht. De ingangspartij is aan de bovenzijde afgesloten door een groot fronton met in het timpaan een reliëf met twee leeuwen die het wapenschild van Nederland dragen. Voorts, in gouden letters, de initialen van de architect: 'W.C.M.' Het fronton wordt bekroond door drie witgeverfde beeldhouwde figuren: op de nok van het fronton Vrouwe Justitia met weegschaal en zwaard, links een rechtsgeleerde met boeken en rechts een knielende smekeling. De middenrisalieten in de zijvleugels bevatten links en rechts respectievelijk de toegangen tot de Arrondissementsrechtbank en het Kantongerecht. De ingangen, die beide worden ontsloten door een ruime toegangshal met vrijwel identieke trappenhuisen, bestaan uit geprofileerde en met bladornamenten gedecoreerde, dubbele houten deuren met bovenlichten geflankeerd door smeedijzeren lantaarns. De risalieten worden op de verdieping beëindigd door frontons bekroond door drie beelden van schildhoudenden leeuwen.

Daarachter liggen aparte schilddaken met in de schilden kleine driehoekige dakkapelletjes. De ingangsrisalieten worden bekroond door houten aedacula-vormige torentjes. In de linker toren, op iedere zijde gouden wijzerplaten tussen de pilasters. In de rechter toren bevinden zich op dezelfde plaats galmgaten. De torenjes zijn voorzien van een met lood beklede torenhelm met een windvaan. De zijgevels hebben een identieke gevelgeleding met Dorische pilasters en cordonlijsten. De zuidelijke zijgevel heeft een risalerend middendeel van twee vensterassen. Het eveneens risalerende dak bevat boven iedere vensteras een aedacula-vormige dakkapel. De noordelijke zijgevel heeft geen risaliet en is drie vensterassen breed. De achtergevel is soberder uitgevoerd in donkerrode baksteen, conform het ernaast gelegen notarieel archief, met een identieke gevelgeleding van getoogde vensters en dakkapellen. Het pand is aan de achterzijde aan weerszijden van de poortdoorgang door middel van twee uitbouwen van twee bouwlagen verbonden met de achterliggende Cellulaire gevangenis, waardoor een binnenplaats is ontstaan. Op de verdieping van deze uitbouwen bevinden zich de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zittingzalen. Deze zijn zowel via het gerechtsgebouw als de gevangenis te bereiken.

Het gebouw, dat oorspronkelijk inwendig geheel was gepleisterd en voorzien van geverfde lambrizingen, stucplafonds en deuromlijstingen met frontons in neo-Renaissancestijl, is op onderdelen in de loop der jaren aangepast aan de eisen van de tijd. In vrijwel oorspronkelijke staat bevinden zich nog de beide hallen met trappenhuizen, de zittingzalen, de bibliotheek en de kamer van de president van de rechtbank. De toegangshallen lopen door over de volledige hoogte van het gebouw en zijn voorzien van lichtkappen. Aan twee zijden gaan trappen omhoog met smeedijzeren balustrades met bloemdecoraties, houten trapleuningen, natuurstenen pijlers en trap treden van Noors graniet. De trappen sluiten aan op omgaande galerijen, die gedragen worden door ijzeren balken op natuurstenen zuilen. Aan weerszijden, ter hoogte van het trapbordes, een groot glas-in-loodvenster. Precies door het midden van de hallen liggen in de as van de ingang overlopen, die naar de zittingzalen leiden aan de achterzijde van het gebouw. De zittingzalen hebben aan de ene zijde een podium voor de magistratum en aan de tegenoverliggende zijde een publieke tribune. De zalen zijn voorzien van lambrizing en stucplafonds en worden door drie paar gekoppelde gietijzeren zuilen in vier traveeën verdeeld. De bibliotheek aan de voorzijde van de eerste verdieping heeft een rechthoekige plattegrond en wit geverfde houten boekenkasten langs de wanden, bekroond door alternerend gebogen en driehoekige frontons. De presidentskamer heeft houten lambrizingen, geprofileerde deuromlijstingen en een stucplafond.

Waardering

Laat negentiende eeuws, in neorenaissancestijl uitgevoerd, gerechtsgebouw met bijbehorende interieurs, oorspronkelijk bestemd voor de Arrondissementsrechtbank en het Kantongerecht, hoofdonderdeel van het gerechtscomplex aan de Noordsingel. In die zin van algemeen belang wegens architectuur-, cultuur- en sociaalhistorische waarde alsook typologische waarde. Tevens van belang wegens de grote beeldbepalende en situationele waarde aan de Noordsingel en de ensemblewaarde met het westelijk gelegen notarieel archief en de achterliggende Cellulaire gevangenis. Het Rotterdamse gerechtsgebouw neemt een belangrijke positie in binnen het oeuvre van (rijks)architect W.C. Metzelaar.

Hoofdcategorie

Bestuursgebouwen, rechtsgebouwen en overheidsgebouwen

Subcategorie

Gerechtsgebouw(E)

Functie

Gerechtsgebouw(EX3)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument